

‘Verbreding domeinmonopolie scheelt verzekeraar 50 miljoen’

Lex van Almelo, journalist

Het procesmonopolie moet worden verbreed tot verzekeringsjuristen, zo concludeert het aan de Universiteit van Amsterdam verbonden onderzoeksinstituut SEO. Er is naar een bepaalde conclusie toegewerkt, vindt advocaat Mark Biesheuvel. ‘Onze mening wordt door het rapport bevestigd,’ zegt Jan Moerland van DAS.

De wettelijk verplichte procesvertegenwoordiging, de ‘toetredingsbarrières die de Orde in het leven heeft geroepen’ en de ‘uitstralingseffecten’ van het procesmonopolie drijven de prijs van advocaten op, concluderen de onderzoeksters van SEO¹. Ingrijpen in de advocatarieven gaat te ver, maar om de toegang tot het recht te garanderen zou op termijn het procesmonopolie moeten worden afgeschaft en de procesregels sterk vereenvoudigd. Zolang het procesmonopolie nog bestaat, zou dit moeten worden verbreed door ook juristen van verzekeraars, vakbonden of consumentenorganisaties de mogelijkheid te geven om te procederen in zaken waarin zij dat nu nog niet kunnen. De toegang tot het procesdomein zou moeten worden bewaakt door een onafhankelijke Kamer in plaats van door de Orde.

‘Het Verbond kan zich goed vinden in de aanbevelingen van het SEO-rapport, vooral in de suggestie om een specifieke categorie van procesjuristen te benoemen, niet door de Orde van Advocaten, maar door een nieuw in te richten Kamer,’ laat het Verbond van Verzekeraars weten in zijn magazine *Verzekerd!*. Als ook juristen die in dienst te zijn van rechtsbijstandverzekeraars, de Consumentenbond of een vakbond processen kunnen voeren, zou dat volgens het Verbond ‘grote winst zijn voor de toegang tot het recht én voor de prijs die het krijgen van recht kost’.

BESPARING

De positieve reactie van het Verbond van Verzekeraars kan geen verrassing zijn. Ruim voordat het rapport van de Commissie Advocatuur en het visiedocument van de NMa verschijnen, heeft het verbond zelf het SEO opdracht gegeven onderzoek te doen naar de

‘Opleidingen en Ordebijdragen zijn duur, zonder dat daar een voordeel voor de klant tegenover staat’

doorn in het oog van rechtsbijstandverzekeraars.

‘In de praktijk doen onze juristen ruim 90 procent van de zaken helemaal zelf af,’ zegt Hans Bartels van ARAG. ‘Maar die 10 procent die wij uitbesteden aan advocaten zijn goed voor bijna 50 procent van de kosten. Wij willen het liefst alles helemaal zelf doen, dus ook bijvoorbeeld hoger beroep in arbeidszaken. We hebben inderdaad een eigen netwerk van advocatenkantoren waarmee we tariefafspraken hebben gemaakt. Maar advocaten rekenen altijd het aantal uren maal een tarief, terwijl onze cliënten altijd de mogelijkheid houden om zelf een advocaat te kiezen. Het procesmonopolie helemaal afschaffen, is naar mijn mening de richting die wij op moeten. Maar formeel heeft

ARAG hierover nog geen standpunt ingenomen.’

Ook Jan Moerland, directeur Legal Services van DAS, maakt duidelijk dat de rechtsbijstandverzekeraar zijn 400 juristen wil laten procederen zodat zij zelf alle zaken kunnen afhandelen. ‘Het is lastig als je het dossier in hoger beroep moet overdragen aan een advocaat. Dat leidt ook tot aanzienlijk hogere kosten. De juristen kunnen weliswaar advocaat worden, maar de opleiding en de bijdragen aan de Orde zijn duur, zonder dat daar een voordeel voor de klant tegenover staat.’ Dat verklaart waarom rechtsbijstandverzekeraars zo weinig advocaten in dienst hebben.

‘Het SEO-rapport bevestigt onze mening dat er geen goede reden is om goed gekwalificeerde juristen van het procesmonopolie uit te sluiten,’ zegt Moerland, die eraan toevoegt dat de hele rechtsbijstandbranche jaarlijks maximaal ongeveer 50 miljoen euro bespaart wanneer het procesmonopolie wordt verbreed.

NEDERLAND LIBERAAL

Dat het SEO de mening van de verzekeraars bevestigt, bestrijdt mededingingsadvocaat Mark

Illustratie: Tjalling Houkema

MATTHIJS KAAKS

Predispositie

Biesheuvel niet. 'Mijn indruk is dat het rapport een op gewenste conclusies gerichte argumentatielijn hanteert.'

Volgens mededingingsadvocaat Onno Brouwer mist de suggestie dat de prijzen in de advocatuur te hoog zijn door het domeinmonopolie een empirische onderbouwing. 'Het is mededingingsrechtelijk ook niet aannemelijk dat dit zo zou zijn. Er is immers zowel binnen de advocatuur als tussen de advocatuur en andere juridische dienstverleners sprake van scherpe concurrentie.' Daarbij vindt Brouwer het interessant dat de uurtarieven voor procesvoering lager plegen te zijn dan die voor specialistische adviezen in het kader van bijvoorbeeld overnames en acquisities.

De onderzoekers vergelijken de kosten van het bulkwerk dat verzekeringjuristen intern doen ten onrechte met de kosten van de meer ingewikkelde en moeilijke zaken die verzekeraars uitbesteden aan externe advocaten. En vaak worden zaken niet uitbesteed omdat er geprocedeerd moet worden, maar omdat advocaten beschikken over de benodigde specialistische expertise.

Volgens Brouwer en Biesheuvel kan het domeinmonopolie nauwelijks invloed hebben op het marktaandeel en de prijzen van advocaten, omdat in slechts 10 procent van de rechtszaken een advocaat moet worden ingeschakeld. De verbreding van het procesmonopolie tot andere juristen zal volgens hen dan ook weinig effect hebben.

Het procesdomein is in Nederland kleiner dan elders in Europa. Zo moeten advocaten in Duitsland worden ingeschakeld bij alle procedures en elk juridisch advies. Onno Brouwer: 'In Brussel is men onder de indruk van de geringere regeldichtheid in Nederland. In het recente voortgangsrapport van de Europese Commissie² staat Nederland qua hervormingsgezindheid en geringe regeldichtheid in de top drie van de EU.'

Brouwer wijst ten overvloede op het eind 2005 verschenen rapport van Hill & Knowlton³ waaruit blijkt dat de dienstverlening van de advocatuur kwalitatief goed is.

SCHIJN TEGEN

Econoom Ab van der Torre van het Sociaal Cultureel Planbureau, die vorig jaar de toegang tot de gesubsidieerde rechtsbijstand onderzocht⁴, denkt dat de prijzen van advocaten met een domeinmonopolie 'in elk geval hoger' uitvallen dan zonder. 'Maar de vraag of de prijzen te hoog liggen, valt niet objectief te beantwoorden. Uit mijn onderzoek blijkt dat prijzen een weinig doorslaggevende invloed lijken te hebben op het advocaatgebruik en de toegang tot het recht daarom niet substantieel lijken te beperken.' Hij tekent daarbij wel aan dat mensen met een rechtsbijstandverzekering, afgezien van een mogelijk eigen risico, niets hoeven te betalen wanneer er geprocedeerd wordt.

Hebben rechtsbijstandverzekeraars zo weinig advocaten omdat de Orde hen tegenwerkt, zoals het SEO stelt?

Ab van der Torre: 'De Orde heeft in elk geval de schijn tegen.'

Zie ook het commentaar van deken Els Unger, op p. 13.

NOTEN

- 1 *Het proces als domein*. Te vinden op <http://www.seo.nl/nl/publicaties/rapporten/2005/846.html>.
- 2 Follow-up to the report on competition of professional services, COM (2005) 405 final.
- 3 Zie Orde van de Dag 22 december 2005.
- 4 *Advocaat met korting*. Te vinden op <http://www.sep.nl/publicaties/boeken/9037702406.shtml>.

Uit nieuwsgierigheid had ik ingestemd met het verzoek van een hoofdstedelijke confrère, ik zal hem mr. X noemen, die mij een princepszaak wilde voorleggen. Een procedure tegen de overheid. 'Want', zei hij aan de telefoon, 'dit is je reinste overheidsterreur gericht tegen de individu, een advocaat nog wel, die daardoor ernstig wordt geïncrimineerd.' Sinds dat 'handen-in-de-zak-incident' kreeg mr. X geen declarabel uur meer uit zijn vingers.

Hij was met zijn handen in de zakken door het detectiepoortje van de rechtbank Amsterdam gelopen, nota bene pieploos, want hij had al zijn slag- en steekwapens keurig in het daarvoor bestemde mandje van de veiligheidsbeambte gelegd, en was toen toch staande gehouden. Hij liep nu eenmaal graag met de handen in de zakken.

De deken, bij wij hij zich inmiddels had beklaagd, had hem laten weten – en hier citeerde hij – 'dat het lopen met de handen in de zakken duidt op een gesloten en teruggetrokken persoonlijkheid, die kritisch is ten opzichte van anderen maar weinig of niets van zichzelf laat zien.'

'Wat is daar mis mee?' riep hij verontwaardigd.

'Niets', zei ik. 'Voor een advocaat is dat zelfs een uitstekende eigenschap.'

Die opmerking deed hem goed. Enfin, door de veiligheidsbeambte werd hij verzocht de handen uit de zakken te halen waarna hij van top tot teen werd gefouilleerd. Het was een uiterst vernederende ervaring die in zijn herinnering niet sleet, maar juist steeds diepere sporen achterliet.

'Ik weiger de rechtbank te betreden zolang dit niet is rechtgezet.'

'Tjonge jonge', zei ik.

Ik moest denken aan de cliënt die ik jaren geleden bezocht in het huis van bewaring in Haarlem en die zich erover beklaagde dat hij dagelijks herhaaldelijk onderworpen werd aan een treiterige behandeling bij het detectiepoortje. Ooit waren bij een sprong uit het raam – in een andere lezing, bij een afrekening door een boze Joegoslaaf – 's mans achillespezen doorgesneden. Sindsdien waren zijn enkels met metaal verstevedigd en droeg hij orthopedisch schoeisel, strak aangesnoerde hoge schoenen voorzien van enkele tientallen vetergaatjes. Iedere keer als het poortje piepte moest hij zijn schoenen uittrekken. Daar was hij al snel een half uur mee zoet. Toen hij een keer zijn zelfbeheersing verloor werd hij door drie man neergeknuppeld.

Ik besloot deze anekdote voor me te houden. Het is voor een cliënt niet altijd leuk om te horen dat zijn onrecht kleiner is dan dat van een ander.

'Tjonge jonge', zei ik dus nogmaals.

Mr. X deed voor hoe hij zijn handen in de zakken hield, terwijl hij in mijn kamer door een denkbeeldig detectiepoortje stapte. Hij zei dat *we* in kort geding van de Staat een flink voorschot op schadevergoeding moesten vorderen, waaronder smartengeld. In zijn steeds terugkerende nachtmerries werd hij namelijk publiekelijk gevisiteerd, wat overdag tot ondraaglijke fantoempijnen leidde.

Ik begon wat ongemakkelijk in mijn stoel te draaien, en zei hem dat het inderdaad een baanbrekende zaak beloofde te worden die een markante plaats zou gaan innemen in de rechtsgeleerde literatuur. 'Helaas doe ik zelf geen letselschade. Maar ik kan u doorverwijzen naar een mij bekende advocaat op dit gebied.'